NAM THỨ MƯỜI BẢY — SỐ 821 — NGÀY THỨ NĂM 31 JUILLET 1924

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Toutes les lettres doivent être à la rédaction
Envoyer tous mandats au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Rédacteur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur délégué: NGUYỄN-V. LUẬN

Adresse télégraphique:
TRUNG BẮC-TÂN VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.
Une seule insertion . . . 0 $ 20 le c/m
Par contrat annuel . . . .
Par renouvellement et par insertion . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans le 1re page . . . 25 le ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 la ligne
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một cái ý tốt bảo-tồn cựu túy

Mới đây quan Thống-lĩnh Trung-hoa là Tào-Côn có trích ra một số tiền công 20.000 đồng bạc, để tu bổ Văn-miếu ở Chu-phủ về tỉnh Sơn-đông (tức là làng Khuyết-lý nước Lỗ ngày xưa), lại có thông sức cho các quan văn võ các tỉnh hết sức trù tính để gửi tiền về giúp thêm vào việc tu-bổ. Trong tờ thông sức ấy lại có nói rằng sau này chánh phủ sẽ xét xem viên nào có công lớn về việc tu bổ Văn-miếu này thì sẽ nghị thưởng một cách thật xứng-đáng.

Việc ấy có quan-hệ đến phong hóa rất lớn, không những là ở trong một nước Trung-hoa, mà lại có ảnh hưởng một đôi chút đến những nước phụ cận với nước Trung-hoa mà xưa kia vẫn theo Nho-giáo nữa.

Nước Trung-hoa từ nhà Hán đến nay vẫn chuyên theo Nho giáo, trải mấy nghìn năm, trong nước vẫn giữ được kỷ cương, xã-hội vẫn giữ được trật-tự, có lẽ giáo để vững lại giáo tiếp, có luân-lý để duy-trì thế-đạo nhân-tâm, thành ra một nước văn-minh trước nhất ở cõi Á-đông này. Về sau khoa-cử thịnh hành, mà cái học huấn-hỗ từ-chương sai hẳn với cái tôn-chỉ Nho-giáo, trong nước mới một ngày một yếu hèn. Đến lúc bỗng bế giao thông, cái phong trào tân-học ở Âu Mỹ đã tràn sang, cái học hư-văn của nước Trung-hoa không chống nổi cái học thực dụng của các nước bên Âu Mỹ, khiến cho một nước đất rộng người nhiều, văn-hóa mở mang sớm nhất trong thế giới, phải chịu thụt lùi mà đứng vào hàng liệt-bại. Những người trí-sĩ Trung-hoa, cũng nhiều người không xét thấu cái nguyên-nhân suy-nhược ở trong nước là tại lối học hủ lậu, chuyên chuộng từ-chương, mà nhất thiết đổ tội cho Nho-giáo, muốn bỏ hết cái nền nếp cũ đi, vì thế mà ở nước Trung-hoa bây giờ, vẫn có một hạng người xướng ra việc bài xích Khổng-giáo, đó chẳng qua là khi mơ-màng mới tinh dậy, chỉ trông thấy cái sự kém thua của người mình, mà không xét đến cái công dụng của Nho-giáo, vì trong lòng quá phẫn mà ngôn luận mới thiên đi.

Thời-cục nước Trung-hoa bây giờ, hiện đương rối loạn, chia năm xẻ bảy, mỗi người chiếm giữ một phương, ai cũng lo đúc súng đóng tàu, mài gươm liếc giáo, xô nhau về đường võ-bị, ganh nhau về việc binh tranh, ai chẳng bảo rằng Nho-giáo ở nước Trung-hoa bây giờ đã gần như chồi cùn rễ rách quăng bỏ đi mà không tiếc tay, thế mà quan Thống-lĩnh Trung-hoa lại lưu tâm đến Nho-giáo, săn sóc về việc sửa sang văn-miếu, để tỏ lòng sùng trọng cho quốc-dân noi theo. Thế mới biết phong-hóa tuy có đổi mới, thời thế tuy có biến thiên, mà cái bụng sùng Nho vẫn sẵng quắc ở giữa giới, phong hóa cũ, nền nếp xưa, vẫn giữ bền mà không đổ, thế chẳng phải là một việc đáng mừng cho vận-mệnh nước Trung-hoa sau này ư?

Nước Nam ta ở giáp giới với nước Trung-hoa, xưa kia chuyên theo học chữ Nho, lễ-giáo phong tục, đến nhờ Nho-giáo gây nên cả. Tuy trong khoảng mấy nghìn năm, cũng có lúc trị, có lúc loạn, cũng có lúc thịnh, có lúc suy, mà vài mươi triệu người vẫn sinh trưởng hoàn tụ, thành được một dân-tộc ở cõi Á-đông, có chánh-trị để duy-trì trật tự, có lễ giáo để phòng phạm nhân-tâm, trong khoảng mấy nghìn năm nay, vẫn nghiễm-nhiên là một nước thanh danh văn vật, cũng Nho-giáo ở nước mình, có phải là nhỏ đâu. Trong khoảng vài mươi năm nay văn-hóa bên Âu Mỹ đã truyền sang, cái phong-trào duy tân đã lan rộng khắp cả trong nước, chánh-trị đổi mới, phong-tục đổi mới, học thuyết đổi mới, tư-tưởng đổi mới, Nho giáo đã gần thành ra một thứ cổ học không thiết thời, mà không ai thiết đến nữa. Thế mà chánh-phủ vẫn có ý sùng-trọng Nho giáo, ở giữa thành-phố Hà-nội mà văn-miếu vẫn để ý nguyên, không thay không đổi, lại cho phép quan tỉnh Hà-đông, cứ theo lệ cũ, một năm hai lần làm lễ quốc tế. Ở giữa thành phố Hà-nội, là nơi thủ phủ Đông-pháp, nhà cửa lâu đài, trang hoàng cách mới, mà vẫn còn riêng một khu đất, dành đài miếu vũ kiểu cũ lối xưa; ở buổi thế-kỷ hai mươi này, là buổi Thái-tây tân học đã truyền khắp mọi nơi, mà một năm hai lần, người ta tai còn được nghe chuông trống vang lừng, mắt còn được thấy áo xiêm túc mục, không khác gì ba bốn mươi năm về trước là lúc Nho-học còn đương thịnh hành, Nho-giáo còn đương sùng trọng, khiến cho người ở các nơi xa, đến thăm kinh đô cũ của nước này còn thấy cái nền phong-hóa xưa kia, mà động mối cảm-tình ghi nhớ đến công Nho-giáo, về đường bảo-tồn quốc-túy, duy-trì thế-đạo, lại chẳng vì đó mà xúc-động ư?

Văn-miếu ở Hà-nội, thật là một nơi cổ-tích có quan-hệ đến phong-hóa của nước Nam, thật là đáng kính-cẩn, đáng tôn-sùng, mong rằng những bậc thượng-lưu có thế-lực ở nước ta, tự nhận lấy cái trách nhiệm mở-mang trí-thức, rèn đúc đạo-đức cho quốc-dân, trên thì thể ý chánh-phủ, ngoài thì theo gương Trung-hoa, làm thế nào mà bảo tồn lấy Nho-giáo, săn sóc đến nền phong-hóa cũ của nước Nam, dừng thấy mới nới cũ, nhất thiết cho Nho-học ngày xưa là hủ bại mà muốn vứt bỏ cả đi. Đó là một cái chức-trách của các bậc thượng-lưu không nên quên-nhãng mà cũng không thể từ-chối được vậy.

H. T. B.

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 30 juillet 1924.

Cuộc hội-nghị Londres

Phái-bộ nước Pháp có bàn một cách khiến cho trong những khi hội-viên hội-đồng bỏi thường không hợp ý nhau, thì có thể đặt cuộc trọng-tài để quyết nghị. Có lẽ Liệt quốc sẽ lấy lời ấy làm chuẩn-đích để bàu.

Các nhà giám-đinh Pap Bi và các đại-biểu nước Ý soạn một cái chương trình về việc rút quân ở hạt sông Ruhr về. Cái chương-trình ấy cũng theo một lộn-trình như cái chương-trình kinh tế mà Liệt-quốc đã ưng-chuẩn.

Hồi 11 giờ đêm hôm nay, thì hội-đồng bỏ-thường sẽ tới Londres. Sáng mai, hội-đồng sẽ họp.

Nước Đức với hội Vạn-quốc

Nước Đức trả lời hội Vạn-quốc rằng nước ấy không ưng-thuận bản hiệp-ước về việc Liệt-quốc tương cứu-tương trợ lẫn nhau.

Nước Nga và nước Đức

Hai nước Đức Nga đã ký với nhau ở Berlin một bản ấn-văn về việc phân tranh của hai nước mới đây.

Việc cách-mệnh ở Brésil

Ở Saint Paul đã yên.

Nước Mexique với nước Nga

Nước Mexique đã công-nhận cho chánh phủ Xô-viết.

Nước Pháp với Hoa kỳ

Thành-phố Paris nghênh tiếp quan thượng-thư Hughes tại nhà thị-sảnh. Quan Hughes đọc một bài diễn-văn, nhắc lại tình thân-ái của hai nước Pháp và Hoa-kỳ. Ngài có nói hễ luật pháp quốc-tế tiến-bộ tới trên thế-giới này về được hưởng công-lý.

MỘT THỨ THUỐC TRỪ BỆNH LAO

Mới đây trong báo có đăng tin bác-sĩ Calmette tìm thấy thứ thuốc trừ bệnh lao. Về việc ấy nay lại tiếp được tin sau này: Bác-sĩ Calmette cùng các bạn đồng-chí và đồ-đệ của bác-sĩ kể cứu về cái vấn-đề này đã 20 năm giời nay. Bác-sĩ kể cứu và thí-nghiệm mãi, mới gây được một thứ vi-trùng, đặt tên là B. C. G. Vi-trùng ấy không làm hại sức khỏe người ta.

Bác sĩ đem trùng B. C. G. thí nghiệm về loài bò, sau đến loài khỉ, sau nữa đến loài người, thì bác-sĩ nghiệm thấy kết quả như sau này:

Về loài bò — Từ năm 1921 đến nay, tại máy nơi nuôi bò ở Seine-I férieure và Seine et Oise bò non đẻ được mười lăm ngày đều cho uống thuốc B. C. G. cả. Mỗi năm cho uống lại một lần. Đến tháng Mai 1924 mới đây, xét ra trong 127 con bò uống thuốc không con nào về việc gì cả.

Về loài khỉ. — Tại Kindia (Guinée), ngày 24 Décembre 1923, M. Wilbert bắt ba con khỉ cùng loài nhốt vào một chuồng. Một con đã cho uống thuốc trừ B. C. G. Một con bị tiêm trùng bệnh lao vào thân thể. Còn một con để yên không cho uống thuốc gì cả. Ngày 17 Avril, con thứ ba này bị chết về bệnh lao. Ngày 2 Mai con thứ nhì bị tiêm trùng lao vào thân thể cũng lại chết. Còn con đã uống thuốc trừ thì mạnh khỏe không làm sao cả.

Về loài người. Trong mùa hè năm 1922, tại nhà hộ sản làm phúc, do bác sĩ Devraigne coi, và tại nhà hộ sản riêng của bác-sĩ Lévy Solals đem thuốc B. C. G. thí-nghiệm về 217 đứa trẻ mới đẻ. Người ta cho con trẻ uống thuốc ấy ba lần, là ngày thứ ba, ngày thứ năm, và ngày thứ bảy, hoặc ngày thứ năm thứ bảy và thứ chín. Cho uống mỗi lần 2 milligrammes, một nửa giờ trước khi cho bú. Không dứa nào việc gì cả. Trong số 217 đứa trẻ ấy thì 38 đứa vì bố mẹ đi ở nơi khác nên không có tin tức gì.

Trong 179 đứa ở gần đấy, thì về 18 tháng sau, có 9 đứa chết, 2 đứa vì bệnh đau phổi, 1 đứa vì bệnh đau da dày, 6 đứa vì việc bất kỳ. Còn những đứa kia, thường nhà cửa không được vệ sinh, bố mẹ lắm kẻ lại ho lao, mà chúng vẫn mạnh khỏe như thường.

QUAN HỌC-BỘ THƯỢNG-THƯ MỚI VỚI CÁI CHƯƠNG TRÌNH TRUNG-HỌC

Cuối tháng juin mới đây, quan Học-bộ thượng-thư mới François Albert, có nói với một nhà báo ở Paris mấy lời sau này:

« Về việc trung-học tôi đã có ý-kiến nhất định rồi. Đầu tháng sau tôi sẽ tuyên bố tại học-vụ thượng hội-đồng. Tôi đợi xem ý-kiến của hội-đồng thế nào, rồi tôi mới sẽ quyết nghị.

Song tôi có thể nói trước rằng tôi sẽ cố sức làm sao cho đến vụ học tháng mười này, các trường học sẽ có một lớp sau theo chương-trình kiểu thời ».

Nếu quả như lời quan thượng thư nói trên này, thì cái lệnh Bérard về việc thay đổi chương-trình trung-học cũng chẳng bao lâu sẽ bãi đi vậy.

LÀM THẾ NÀO GIỮ CHO QUẦN ÁO KHỎI NHẬY

Người ta thường rắc bỏ tiêu bằng phiến, long-não vào các thứ đồ dệt, để giữ cho nhậy khỏi ăn, nhưng lắm khi làm như thế cũng chẳng ăn thua gì. Chỉ có dùng chất naftare de carbone, là trừ hẳn được giống nhậy mà thôi. Song không mấy người dùng chất ấy, vì dùng chất ấy rất khó mà có khi lại nguy-hiểm nữa. Song ngoài cái cách ấy cũng còn một cách khác nên dùng là quần áo thứ gì gì được thì giặt đi cho rõ kỹ, còn thứ gì không giặt được thì nên chải và đập rồi đem phơi, đoạn đem bọc vào vải trắng thật sạch mà đem khâu thật kín lại. Nếu trong tủ không có sẵn con nhậy nào, thì quần áo để như thế chắc là không việc gì cả.

Tình-cảnh nhà làm ruộng ở nước Tàu

(Tiếp theo)

Các nhà nông ở các nước bên Âu-châu bây giờ thường có tổ-chức những hội mua bán, phòng ngừa những người ngồi giữa quản lợi, để giúp đỡ đường kinh-tế của nông dân. Đương mùa gặt hái mới xong, giá thóc rất hạ, những nhà có tư-bản đua nhau đem tiền đong lấy, để sau bán mà lấy lời. Nếu có những hội mua bán ấy, thì những nhà làm ruộng gặt lúa về, cứ thu vén mà xếp lại một nơi, có túng thiếu thì chỉ đem ký thóc cho hội để vay tiền. Lãi lời một vừa hai phải, mà thóc vẫn là của mình, đợi lúc giá cao mà bán, không phải bán đổ bán tháo để lấy tiền trong khi túng quẫn, như nhà làm ruộng của ta bây giờ, mà những người canh điền khi, nhà làm ruộng cũng có tiền cùng sắm đại loại, không phải mua góp mua nhặt, vừa không được đồ tốt mà tốn nhiều tiền. Ở nước Trung-hoa những hội như thế thật là không có, cho nên nông-dân phải chịu nhiều điều thiệt hại đau đớn biết là dường nào. Đó là điều nguy-hiểm thứ sáu của nhà làm ruộng rang-hoa bây giờ.

Nhà làm ruộng Trung-hoa, vì trong nghề làm ăn nhiều điều khốn nạn như thế, cho nên cả năm dầu tắt mặt tối, mồ hôi nước mắt, mà tay làm chỉ vừa đủ hàm nhai, không lúc nào thừa được một đấu gạo, một đồng bạc, để làm vốn về vụ cày cấy năm sau, hay là để phòng những việc tai nạn bất kỳ xảy đến. Đến lúc việc tiêu đến nơi, phải đâm dầu đi vay cao vay cắt, một vốn bốn lời, lãi nặng mấy cũng phải cắn răng mà chịu. Những kẻ cho vay lại phần nhiều là những kẻ hào-cường ở chốn thôn-quê, ỷ thế lực của mình, nhân lúc người vay khốn quẫn, mới ra tay bóp nặn cho dầy túi tham. Tôi xin tuật lại mấy cái thể lệ cho vay ở các chốn thôn-quê, độc giả tất phải choáng mắt điếc tai, cho là lời nói thêm đặt, nhưng chuyện quả có thật như thế, hãy cứ nên làm khảo sát, thì mới biết là không phải lời nói ngoa. Có nơi cho vay mười đồng bạc, hạn trong ba tháng, trả tiền gốc rồi, lại phải thêm một học lúa để làm tiền lời, cứ theo thời giá vào khoảng trong ngoài năm đồng. Thế mà đã nặng thêm vào đâu, còn có nơi vay một đồng bạc trong ba tháng trả, mà phải trả lãi một ganh bông giá độ ba đồng, thế là một đồng bạc gốc, trong ba tháng mà tiền lãi đến ba đồng, thử tính xem là lãi mấy phần, lại có lệ *tá tam hoàn tứ* (vay ba trả bốn), nghĩa là cho vay ba đồng, hết tháng phải trả bốn đồng, muốn vay nữa thì lại cho vay hạn khác; lại có lệ *thập dương ngũ thạch* nghĩa là vay mười đồng bạc đến năm sau trả năm học thóc lời. Nhà làm ruộng một năm hoa lợi được là bao nhiêu, phần thì sưu thuế nặng, đóng góp nhiều, lại bị những nhà giàu bợp cổ cậu nhẫu hút máu dân mỡ như thế, thế mà còn dủ lần hồi qua ngày không đến nỗi tuyệt nghiệp, cũng đã là khó khăn rồi, còn có bụng đâu nào, hơi sức nào mà lo tính đến việc cải-lương nghề làm ruộng nữa. Đó là điều nguy-hiểm thứ bảy của nhà làm ruộng Trung-hoa bây giờ.

Những điều kể ở trên đó là những điều nguy-hiểm riêng của nhà làm ruộng, còn những điều tổng khổ khác ở trong xã-hội, các hạng người đều phải chịu chung, thì nhà làm ruộng lại phải chịu một phần nặng-nề hơn cả.

Than ôi! nước lấy dân làm gốc, dân lấy ăn làm dầu, tình-trạng chốn thôn-quê như thế, thì nước còn nương tựa vào đâu, huống chi dương buổi thực-nghiệp cạnh tranh kịch liệt, hơn thì được, kém thì thua, đó là cái công lệ ở trường thiên diễn. Các nước văn-minh ai cũng săn-sóc về nghề làm ruộng, phú trí cho người làm ruộng, lo giữ bền cái nền giàu mạnh cho nước, để chiếm lấy cái địa vị ưu thắng ở thế-kỷ hai mươi này. Trung-hoa lập quốc đã mấy nghìn năm, tuy là một nước văn-minh trước nhất, mà ở vào đời này, thì học thuật kỹ nghệ, trăm cái, cái gì cũng kém người cũng đều thua kém cả, chỉ còn có cái nghề làm ruộng là việc gốc ở trong nước, và tinh chín khó là bản tính của nhân dân, quốc-dân nhờ đó mà có cách mưu sinh để mong đương tiến bộ, thế mà người làm ruộng khốn nạn đến như thế, nghề làm ruộng suy đồi đến như thế, nghề gốc đã hỏng, thì còn mong gì có đủ sức mà cạnh tranh, mà tiến hóa, để thoát khỏi cái cộng-lệ đào-thải dư?

X.

Lộc-bình du-ký

(Tiếp theo)

Ông Mạc-đĩnh-Chi nói đoạn, bạ lện cho các cao-lãng trong hạt Lạng-thành đều tế-tựu đến « hộ-đường ». Ngài truyền lệnh rằng: « Ta nghe tấy quan tổng trấn nói rằng ở phủ rường-khánh có một nơi gọi là lỉ « Quỷ-môn », có nhiều ác thú sát hại những người qua lại. Các cao lãng phải kíp lập một đàn « Mông-sơn chẩn-tế » để chiêu các oan-hồn về phối-hưởng, được thoát kiếp trầm-luân ». Rồi ngài thân-thỉnh cầm bút sớ thêm một nét vào chữ *nhất*, cho nên câu ấy thành ra: « *Thập nhân khứ, thập nhân hoàn* » Từ đấy trở đi những người qua lại chỗ « Quỷ-môn » thoát được sự nguy-hiểm

Không biết câu chuyện này thực hư thế nào. Hư hay thực cứ lấy lý mà suy cũng đủ rõ Ta chỉ biết rằng ở nơi rừng rậm núi cao, phần có lắm hổ báo, phần nước độc, tất người qua lại gặp lắm sự nguy-hiểm đến tính-mệnh. Người ta lại còn nói rằng ở gần « Quỷ-môn-quan », có một làng gọi là làng Thành, làng này bao giờ cũng chỉ có một suất đinh là chính đinh, còn là những người ở nơi khác đến trú-ngụ cả. Nếu người chính đinh ấy sinh được nhiều con trai, — không kể con gái — phải cho biệt ai ai, chỉ nuôi một người con ở làng ấy mà thôi. Nếu để nuôi cả ở trong làng cũng không thể sống được.

Ở gần những xóm nhà tranh ở hai bên đường xe lửa, thỉnh thoảng lại trông thấy giăm ba cái xe tựa như xe bò, nhưng đơn sơ hơn, và bánh bằng gỗ đặc. Chuyến xe hôm ấy quá một giờ trưa mới đến ga Lang-sơn, vì ở ga Phố-vị có một cái « toa » trượt bánh ra ngoài đường sắt. Khi chúng tôi ra khỏi cửa ga, đã thấy một cái xe độc mã và một con ngựa của quan tri-châu Lộc bình cử ra đón. Bảo lính xếp đồ hành-lý vào xe ấy, chúng tôi đi đến nhà Bưu điện, uống nước nghỉ ngơi một lát. Phải cho ông Đ, là chủ sự sở đi đưa-báo cho người nhà thuê một cái xe cao-su, vì chúng tôi đi đông người và đồ hành-lý nhiều, xe ngựa và ngựa không đến nỗi tuyệt nghiệp, cũng đã là khó khăn rồi, còn có bụng đâu nào, hơi sức nào mà lo tính đến việc cải-lương nghề làm ruộng nữa. Đó là điều nguy-hiểm thứ bảy của nhà làm ruộng Trung-hoa bây giờ.

Những điều kể ở trên đó là những điều nguy-hiểm riêng của nhà làm ruộng, còn những điều tổng khổ khác ở trong xã-hội, các hạng người đều phải chịu chung, thì nhà làm ruộng lại phải chịu một phần nặng-nề hơn cả.

Than ôi! nước lấy dân làm gốc, dân lấy ăn làm dầu, tình-trạng chốn thôn-quê như thế, thì nước còn nương tựa vào đâu, huống chi dương buổi thực-nghiệp cạnh tranh kịch liệt, hơn thì được, kém thì thua, đó là cái công lệ ở trường thiên diễn. Các nước văn-minh ai cũng săn-sóc về nghề làm ruộng, phú trí cho người làm ruộng, lo giữ bền cái nền giàu mạnh cho nước, để chiếm lấy cái địa vị ưu thắng ở thế-kỷ hai mươi này. Trung-hoa lập quốc đã mấy nghìn năm, tuy là một nước văn-minh trước nhất, mà ở vào đời này, thì học thuật kỹ nghệ, trăm cái, cái gì cũng kém người cũng đều thua kém cả, chỉ còn có cái nghề làm ruộng là việc gốc ở trong nước, và tính chín khó là bản tính của nhân dân, quốc-dân nhờ đó mà có cách mưu sinh để mong đương tiến bộ, thế mà người làm ruộng khốn nạn đến như thế, nghề làm ruộng suy đồi đến như thế, nghề gốc đã hỏng, thì còn mong gì có đủ sức mà cạnh tranh, mà tiến hóa, để thoát khỏi cái cộng-lệ đào-thải dư?

X.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Lộc-bình. Thế là đường rủi dài 23 nghìn thước, đi ô-tô không đến một giờ ; nếu chúng tôi dùng xe tay hay là xe ngựa, phải mất hơn bốn giờ đồng-hồ, nghĩa là ba giờ chiều mới từ Lạng-sơn khởi-hành, quá bảy giờ tối mới tới nơi. Thật là tiện lợi và nhẹ nhàng. Quan chiêm Lộc-bình trông xe hỏa đến Lạng-sơn hồi 12 giờ trưa như mọi ngày, và tưởng chúng tôi đi xe ngựa, đoán độ năm giờ chiều tới nơi, đã sắp ngựa đi đón. Khi anh em, chị em lâu ngày gặp nhau biết bao nỗi vui mừng ! Chúng tôi ngồi nghỉ, uống nước, nói chuyện trong vài giờ đồng-hồ. Lúc bóng ác đã tà, chúng tôi đi chơi ở xung quanh châu. Ở xung quanh nha có một bức tường thấp, giống như các phủ huyện ở trung-châu. Ở trước cổng ngoài thấy đề hồn chữ : « Lộc-bình cận châu ». Bên tả và bên hữu có hai dãy phố, nhà gạch liên tiếp nhau, một vài nhà có gác. Dân-cư là hồn Nùng, Việt-Nam, Khách và Người buôn gạo, kẻ đong ngô, còn phần nhiều bán các thứ thực-phẩm. Có một hiệu của người Khín bán các thứ rượu, khác nào như các hiệu Khách Phúc-kiến buôn bán ở các tỉnh, kẻ hiệu ấy buôn bán to hơn cả. Ở trước mặt châu nha, có một miếng đất rộng nước chừng ba bốn mẫu. Cách châu nha độ vài trăm thước có một cái chợ lợp ngói. Ngày chợ đối với châu nha, có một dãy phố nữa. heo dãy phố bên tay trái đi mãi, thấy những nhà tranh vách đất. Ở cuối phố này, trên đỉnh đồi có một nhà trường Pháp-Việt Sơ đẳng yếu lược ; trường này có hai lớp. Ở phía đằng sau, bên kia đường có nhà Bưu-điện, đi quá trở lên, có một cái đồn, đó là đồn quan võ và lính tập đóng.

Ở ngoài phố đã thấy nhộn nhịp kẻ đi người lại, lính đồng ở các đoàn đến đông đủ, hàng com nào cũng chật những người. Trước cửa các nhà chôn cột đèn và cắm cờ. Ở cửa châu nha treo các thứ đèn, là đèn kết thành cột. Tám giờ tối, đám rước đèn và sư-tử từ đồn quan bình đi xuống dưới phố. Thoạt trông thấy hai cái đèn to có hình chữ 3 và chữ T, ý-nghĩa là 3e Tonkinois, một con sư-tử của lính, một con sư-tử của người Khách, và đèn cũng được. Đám rước đèn đứng ở cửa châu nha, hai con sư-tử múa chầu, pháo nổ liên thanh, cây bông xanh đỏ sáng rực một góc phố. Các bậc ngoại-tộc của Đại-úy kiêm chức đại-lý, quí phu-nhân, lệnh ái, các viên quản đội tây. Rước đèn đi khỏi, bọn sư-tử của người Tàu ở lại. Nhân ngày hội Dân quốc kỷ-niệm Đại-pháp, người Trung-hoa trú ngụ ở Lộc-bình đón một bọn con hát và một bọn sư-tử sang làm trò cho vui—hộ đấu võ lôi thôi đánh gậy, lác thì đánh đao, nhảy bàn, hộ đờ lấm môn võ gớm ghê. Quá mười giờ tan cuộc đấu võ, chúng tôi ra chợ xem hát tuồng tàu. Cả phường có độ vài mươi người con hát, mũ măng kê công cô, khác nào như bọn phường chèo hát đám, bao nhiêu đồ lề khí dụng thu vào hai cái hòm vuông đủng là đủ. Không biết hát tích gì, trong hơn nửa giờ chỉ thấy hai ông phù-già với hai cô « nữ đực » cùng một thằng tiểu-đồng. Hát có thể mà người đứng vòng trong vòng ngoài, kiềng chân nghiêng đầu l... Ngay rạp hát có một sòng bạc — sòng này đánh quanh năm — một bên phán-thán, một bên sóc đĩa. Nơi này mới là một nơi đông người hơn cả. Kẻ được người thua xôn xao trong chiếu bạc, câu nói tiếng cười ồn ào. Độc-giả chắc-tôn thừa biết vì lẽ gì sòng bạc ở cạnh rạp hát. Nghe chừng như ở các tỉnh miền thượng du, chủ sòng có cái tỉnh quỷ-quyệt đón phường hát để chiêu con bạc. Xét tâm-lý lọ thật là khéo dử người vào cạm. Trông tấ ấy cảnh-tượng bàn phán-thán, c iếu sóc đĩa, lại hồi tưởng đến cũng ngày hội kỷ-niệm này vào hai mươi năm về trước ở Hà-thành. Lúc bấy giờ kỳ giả còn nhỏ tuổi, thường theo phụ-huynh đi xem hội, trong nhà ngoài cửa ở các phố thấy nào sóc đĩa, nào phán-thán, nào sắc-sắc, nào thò lò. Sòng nào to như sòng « Vạn cẩm » có kẻ canh người gác. Tí lính thoảng xảy ra một đám đánh nhau. Khi hội tan, nghe chừng lắm người bị tán gia bại sản, có kẻ giãn chiếu hôm kê ở sớm mai. Đem câu mồ côi nước mắt vứt vào tội người ! Người khôn ngồi mát ăn bát vàng, kẻ dại dại cả thân danh. Người khôn vừa được ăn vừa cười kẻ dại.

Chúng tôi ngồi nghe hát non nửa giờ, sau đến rạp hát chèo ở trước cửa một cái đình. Bọn con hát này không phải là con nhà nghề, đây là những người lính khố đỏ ra hát, vì ở đường rừng không có rạp hát tuồng hát chèo tối thứ bảy nào ở trong trại cũng hát để lính lấy đấy làm nơi tiêu-khiển. Tối hôm ấy, hát tích *Trương-Viên*. Ta thấy một chú hề đương bông-lơn, chú pha trò làm cho đàn bà con trẻ cười hộ mất lại. Chú hề được với cả chủ, có thể chú mới làm cho ai nấy cười ầm lên. Ở rạp này ta cũng trông thấy một cô « nữ đực », cô đi lại bình dung mềm mại như cái « que cải » vậy, cô nói thổ thẻ như « sấm vang » cô nhan sắc tựa như bà « La sát ! ». Tuy đồ bài trí không có, không có « phông » như các rạp hát đài lương sân khấu ngay ở giữa đám người đến nghe hát, thế mà cuộc vui đến quá nửa đêm mới vãn người. Khi về đến nhà đã gần 12 giờ đêm. Ông chân cho gọi mươi người mán Cao lan — mán Sơn đầu — vừa đàn ông vừa đàn bà đến hát chượng (1). Hai người đàn bà hát, lại đến ai người đàn ông hát. Giọng buồn sao là buồn ! Cuối câu nào cũng chỉ nghe thấy tiếng ơ ớ, ớ ơ. Câu hát xen tiếng kêu để khiến cho người ta có cái tư-tưởng buồn rầu. Có lẽ mình cho là buồn, mà người Mán cho là vui ; mình cho là vô-vị, người ta lấy làm lý thú. Hát được nửa giờ, hỏi họ có muốn ăn uống gì thì đãi. Đàn ông, đàn bà, con trai con gái, đều nói muốn uống rượu. Đãi mỗi người vài ba cốc rượu.

(Còn nữa) Trương-thanh-Trai

1. Ở Thượng-du có tối hát vượn, như ở dưới trung-châu hát trống-quân, hát quan-họ, hát đúm. Lối hát là hát vấn đáp, câu hát là hát huê-tình, hoặc bên nam hát trước, hoặc bên nữ hát trước, tùy từng nơi. Ở châu Lộc-bình, năm nào cũng vậy, đến ngày 15 và ngày 30 tháng giêng, giai lành gái tốt ở mọi nơi kéo nhau đến châu lị để hát « lượn ». Tự tình cùng nhau suốt đêm suốt ngày hôm ấy. Đó gọi là hát « hoa ». Đến ngày 25 tháng 3 lại có ngày hội nữa. Lúc bấy giờ nam thanh nữ tú lại kéo nhau đến hát từ biệt nhau, vì sắp đến vụ đồng áng. Ngày hát ấy gọi là hát « hồ ».

Người bổ dân nói rằng : mỗi khi có hội hát như thế, trong một ngày một đêm giết đến vài ba mươi con lợn là thường. Họ bảo mê câu hát đến nỗi vứa ăn vứa hát !

Không khác chi tục lăng Lim, trai có vợ, gái có chồng rồng thì tối đưa khéo trong câu hát.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	31 độ
15 giờ	34 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch

Thứ sáu 1er Août 1924

S. Pierre de Lieus

Âm-lịch

Mồng 1 tháng bảy năm Giáp-tí

Ngày Nhâm tí

Mạch Mộc, Sao quỉ Trực Chấp

KY : Quyết-thủy, Vấn-bốc.

NGHI : Mộc-dục, Loát đầu, Bộ-trộc. Thượng biểu Giải-trừ Tất-y. Phá thổ An sàng. Dương-bỉ

Giá thóc gạo

Gạo hạng nhất, một tạ.		10 $ 42
— nhì	—	10 00
— ba	—	9 15
Thóc	—	6 00
Bắp ngô	—	5 50

Giá bạc. Kể từ ngày 31 Juillet 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 10 f. 50

Tin nước. — *Bắc giang, ngày 28 Juillet, 9 giờ 50.* — Đường số 17 đoạn Nhã-nam đi Bố-hạ xe cộ không đi lại được. Từ làng Danh đến lành Soi bị ngập đến hơn 300 thước. Nước ngập đến một thước 50.

Ngày 28 Juillet hồi 10 giờ 10. — Đường thuộc-địa số 1 bị ngập ở kilomètre 73 đến 40 phân và ở kilomètre 90 đến một thước.

Hưng-yên, ngày 27 Juillet hồi 18 giờ 15. — Ngày 25 Juillet tại Phù-cừ nước lên 20 phân và Tiên-lữ 16 phân. Có lắm nhà bị đổ vì mưa to gió lớn. Ngày 26 ở Kim-động nước lên 12 phân. Khắp tỉnh nước lên cũng gần như năm 1917 rồi. Nước ở sông năm nay lên 3 m 88 mà năm 1917 lên cao nhất thì có 3 m. 76. Gió đông rất mạnh và trời lại mưa luôn mãi cho nên giữ đê bao quanh tỉnh lị rất là khó. Có một vài người chết đuối, nhưng không xảy ra chuyện cướp bóc gì cả.

Ngày 28 Juillet hồi 17 giờ 35. — Chỗ vỡ ở Phi-liệt nay lại rộng thêm. Vì nước lên mà cỉ ở hợp long về phần Hưng-yên lại bị hỏng cả. Các đê khác ở lính thì vẫn vững lắm. Chung quanh huyện Ân-thi nước lên đến 50 phân. Nếu mỗi ngày nước cứ lên 8 phân tây mãi thì các chuồng trâu bò bị ngập hết. Việc phát lương thực cho các người bị lụt đã sắp-sửa rồi.

Bắc-ninh. — Các đường hàng tỉnh đều không đi được nữa là vì phải nhiều chỗ ngập. Có nơi ngập đến 30 phân và có nơi lên đến 70 phân.

Hội-đồng Chính-phủ. — Hội-đồng Chính-phủ kỳ thường trực đã họp ngày hôm qua 30 juillet tại phủ Toàn-quyền. Trong các việc đã xét tại kỳ ấy thì nên kể những việc sau này :

Nghị-định gia hạn thêm cho các ông hội-viên Tây trong hội-đồng canh nông Nam-kỳ.

Việc định lại thuế thổ ở thành-phố Haiphong.

Nghị-định ho lấy những tiền phạt vi cảnh vào sổ dự toán hành phố Hải-dương.

Ng j-định đặt thuế các thứ xe ở Kiến-an.

Nghị-định cho phép thu vào sổ dự toán chung, cái số tiền 3.500 đồng của công-ty mỏ than Đông-triều xin chịu một phần vào tiền xây một cái cầu x - măng cốt sắt dài 57m50 ở Uông-bí trên sông Uông.

Ng j-định cho phép thu vào sổ dự toán chung cái số tiền ba vạn chín nghìn 309 $ 95 của dân các miền xin đắp con đê ở sông Lục-điền.

Việc trưng vận-tải thư từ và bưu-kiện bằng ô tô ở Hanoï, vân vân.

Hội-đồng bảo-hộ — Hội-đồng bảo-hộ chừng đến thượng tuần tháng tám tây sẽ họp tại phủ Thống-sứ, có quan quyền Thống-sứ Pouli n chủ tọa

Tòa án binh Tòa-án binh đến sáng ngày thứ năm 7 août 1924 hồi 7 giờ 30 sẽ họp để xử các việc sau này :

1 Dade ow linh lê-giương ở Caobằng, bỏ đồn đi và không vâng lời.

2 Đỗ-v-Khải, linh tàu bay, ăn cắp.

3 Ng-v. Da, linh khố đỏ Hanoï ăn cắp.

4 Trần-văn-Niêm, linh khố đỏ, đào binh.

ANH-HÙNG-NÁO THỨ 4 ĐÃ RA

Xe lửa chạy đêm lên Lao-kay. — Công-ti xe lửa Vân-nam bá cáo rằng muốn tiện việc cho hành khách lên Chapa ngày 15 août này thì đến tối thứ năm 14 août ở Hanoï sẽ có một chuyến xe lửa chạy đêm lên Lao-kay thay cho chuyến ngày 15 août sẽ bỏ đi.

Thăng thưởng trong ngạch Vô-tuyến. — Được thăng chức kể từ ngày 1er juillet trở đi :

Thăng thư-ký vô-tuyến hạng nhì : M. Ng-v-Vinh.

Thăng thư ký vô-tuyến hạng ba : M. Trần đức Lược.

Thăng thư ký vô-tuyến hạng tư : MM. Ng-Xung, Ngô đăng-Đông.

Thăng thư-ký vô-tuyến hạng năm : MM. Phạm-ngọc Quyết, Ng-văn Đan, Ngô vi Ái.

Tăng thư-ký vô-tuyến hạng sáu : MM. Ng v Hiền, Trần-trí Phú.

Thăng mécanicien hạng năm : MM. Trần-v-Chín, Phạm-v-Minh, Nguyễn-văn-Sức.

Thăng mécanicien hạng sáu : M. Lê-quang-Đàm.

Được thăng t ư-ký vô-tuyến hạng tư kể từ ngày 16 juillet :

M. Ng-trọng-Đinh.

Nước chanh hiệu T. B.

làm bằng hơi nước (Eau distillée) rất tinh khiết, gửi bán những hiệu này :

Hôtel des Colonies, 80 hàng Trống.
Cercle de l'Afima.
An-yêng, 6 et 8 Bd Đồng-khánh.
A-yêng, Rue Neyret
An-po, 7, —
Man-yek, 57 bis —
Mỹ-đức, 55, —
Bạp-seng, 95, Rue Paul-Bert.
Trần ngọc Cảnh, 83, Rue Paul-Bert.
Xương thái, 175, hàng Bông.
Nam phát thành, Rue Bouvet.
Buffet de la Gare de Gia-lâm.
A-Dzinh, Phủ-lý.
Phéot, số 1, phố Thành (Rue de la Citadelle.
Sien - hạp - seng, 19, đường Quan-thánh.
San-va, 45, phố Cửa-đông (Avenue Général Bichot).

Nhà máy và sở bán buôn tại Phố Sinh-từ, số 125, Hữu-giám.

BẢN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói.	0p.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói.	0. 10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp hàn kín, mỗi hộp hai mươi điếu.	0. 20

3697

Mật-thám khám nhà. — Sáng hôm nay, hồi 10 giờ, sở Mật-thám có phái người đến khám nhà M. Đặng-vũ Lạc là học-sinh trường Thuốc, ở phố hàng Quạt số 33. Hai bên láng diềng cùng những người đi đường đã ngỡ là đến bắt bạc hay là đồ lậu tuồn chi đây, nhưng không phải. Những đồ sở Mật-thám bắt đem đi toàn là những đồ làm thuốc cả. Người ta nói rằng những thứ ấy hồ-nghi phải ở đâu là của mua, cho nên sở Mật-thám mới đem về để xét.

Ngạch Họa-đồ. — Cái biểu A trong nghị-định ngày 4 octobre 1921 đã thử bậc, chỉ ngạch Họa đồ Đông-dương thì nay đổi lại như sau này :

Thứ bậc	Mỗi năm
Chuyên môn cán-sự thượng hạng hạng nhất	2.400 $
Chuyên môn cán-sự thượng hạng hạng nhì	2.188
Chuyên môn cán-sự thượng hạng hạng ba.	1.971
Chuyên môn cán-sự hạng nhất	1.760
Chuyên môn cán-sự hạng nhì.	1.540
Chuyên-môn cán-sự hạng ba	1.320
Chuyên-môn cán-sự tập-sự	1.100

NHÀ CHỚP BÓNG PALACE

Cần-cáo

CHỚP BÓNG MÙA HÈ. — Bắt đầu từ ngày 15 Juin giờ đi cho đến hết mùa hè thì nhà chớp bóng PALACE đóng cửa không chớp bóng tối, cứ chớp mỗi tuần lễ có hai buổi ban ngày thứ năm và chủ-nhật mà thôi, còn những buổi tối thì chớp trước cửa Café Métropole.

TẠI RẠP PALACE

Mỗi tuần lễ 2 buổi ban ngày

THỨ NĂM VÀ CHỦ-NHẬT

Mỗi lần chớp mỗi thương-trình khác nhau

Giá vào xem vẫn như cũ

Hội chợ Hanoi

Làm thứ sáu

Sẽ bắt đầu mở từ 30 Novembre đến 14 Décembre 1924.

PHÒNG - THAM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương-cấp đã được Bắc-đẩu bội-tinh.

Nguyên chuyên về ngoại và a tại bệnh-viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca, Port-Said đi-cấp H...

Ngoài khoa, bà sinh, chữa mắt sẽ các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều 14 — đến 17 —

BỆNH SẠCH : Giá 3 đồng một lần

XIN GIẤY LÀM-CHỨNG Giá 1 $ 50

Phòng khám bệnh tại BƯƠNG GIA-LONG, 32, GIÁY NÓI SỐ 236

3018

Danh dự bội-tinh. Các hàng binh linh có tên sau này đều được thưởng danh-dự bội tinh :

Bội-tinh bạc hạng nhất

Vệ linh khố đỏ Saigon : MM. Nguyễn-tiết-Cương, quản số 7412 ; Đoàn-văn-Lượng, đội số 6680.

Cơ linh công binh ở Nam-kỳ : M. Huỳnh-văn-Khả, quản số 209.

Cơ linh sen-đầm Trung-Bắc-kỳ : M. Đoàn-v-Thuận, sen-đầm hạng nhất số 3.

Bội-tinh bạc hạng nhì

Vệ linh lục-quân thuộc-địa : M. Trần-văn-Thủy, cai số 7460.

Vệ khố đỏ Bắc-kỳ thứ nhất : MM. Vũ-v-Châu, cabinh quản số 547 ; Đỗ-văn-Diệm, đội số 6493 ; Ng-v-Duyệt, cai số 1048 ; Nguyễn-xuân-Mẫn, đội số 6295 ; Phạm v-Tuyết, bếp số 5797 ; Lưu-Tâm, cai số 4275 ; Trịnh-văn-Nhâm, bếp số 5239 ; Ng-c i-Thuận, đội số 280 ; Đỗ-v-Nhi, bếp số 775 ; Ng-v-Ấp, đội số 3 75 ; Lê-văn-Lâm, bếp số 74 ; Ng-v-Đương, bếp số 3814 ; Dương-v ường, bếp 753 ; Ng-đình-Lai, bếp số 704 ; Ng-văn-Chúc, bếp số 835.

Vệ linh khố đỏ Bắc-kỳ thứ hai : MM. Tô-ích-Dương, cai số 9896 ; Phạm Hảo, cai số 249 ; Ng v-Hùng, đội số 470 ; Lê - Niệt, bếp số 5270 ; Trịnh-Ngết, đội số 5170 ; Ng-v-Bân, linh kèn số 4 36 ; Lê-v-Lan, đội số 4930 ; Vũ-v-Trung, bếp số 125 ; Trần-văn-Thế, bếp số 396 ; Vong-xi-Nhi, bếp số 9370 ; Ng-v-Bình, bếp số 5367 ; Ng-v-Dương, đội số 4488 ; Ng đình-Nến, bếp số 355 ; Hao vong-Pao, bếp số 9530 ; Ng-khắc-Lợi, đội số 4116

Đạo linh Haiphong : MM. Ng-văn-Chất, bếp số 9591 ; Trần-văn-Thừa, bếp số 315.

Vệ linh khố đỏ Bắc-kỳ thứ ba : MM. Hà-đình-Khánh, cai ; Cự-văn-Sai, Triệu-v-Cam, Lục-v-Thi, bếp ; Nông-v-Thành, cai ; Ng-văn-Triệu, Đặng-Ngữ, bếp ; Vũ-văn-Quốc, đội ; Hồ-v-Tinh, bếp.

Vệ linh khố đỏ Bắc-kỳ thứ tư : MM. Đỗ-v-Luân, Tạ-đình Diên, Ng-văn-Chấp, đội ; Trần-cao-Dương, Trần-v-Mưu, Trần-v-Biền, Lê trọng-Ngạn, bếp ; Lê-v-Bát, đội ; Ng-Giao, Dương-đình-Đạt, Nguyễn văn-Giáu, Vũ-văn Thung, Trịnh-hữu-Lợi, bếp ; Dương văn-Hữu, Dương-khắc-Như, cai.

Vệ linh khố đỏ ở Saigon : MM. Ng-văn-Vang, Vũ-v-Đệ đội ; Đỗ-văn Tố, cai ; Sáng, Ng-v-Bang đội ; Lê-văn-Xuân, quản ; Lê-v-Ý, đội ; Hồ-v-Bợi, Ly-Chrea cai ; Ng-văn-Đại, đội.

Vệ linh pháo-thủ thứ tư : MM. Ng-vi-Cung, quản ; Đào-trọng-Thước, Lê-k-Tiêu, đội.

Vệ linh pháo thủ thứ năm : MM. Trần-v-Nam, Ng-văn-Nhiều, Lê-văn-Lộc, bếp.

Cơ linh công binh tại Bắc-kỳ : M. Trần-v-Mão, cai.

Cơ linh công binh thứ sáu : M. Đỗ-Hiền, cai.

Cơ linh công binh tại Nam-kỳ : M. Ngô-văn-Lo, đội.

Đội linh thợ : MM. Phan-v-Chí, Ng-v Khải, Cơ-v-Giáp, đội.

Đội linh nhà thuốc : MM. Ng-văn-Trấp, Ng-v-Đôi, đội.

Đội kị mã : M. Phạm-văn-Phiên, bếp.

Đội sen-đầm Trung Bắc-kỳ : M. Cao văn-Tài, sen-đầm hạng ba.

Đội máy bay : M. Châu-văn-Lung, đội.

Đội linh xe hỏa và ô-tô : M. Ng-v-Doi, đội ; Ng-văn-Dương, bếp.

Đội linh cối xay : MM. Ng-Tân, Ng văn Cương, bếp.

Vẫn bọn ấy chăng ? — Hết ở cửa nhà Giấy-thép lại đến cửa Tòa-án, hết Tòa-án lại đến sở Trung-Bắc, thường thấy phu-xe kêu khóc về cái nỗi khách « quịt » tiền xe luôn. Hôi 4 giờ chiều hôm qua, đang bổng dưng có một tên phu-xe vào bán quán hỏi tiền xe *gác-đê*, ai nấy đều lấy làm ngạc nhiên, vì hỏi ấy đương bận không ai đi đâu, mà cũng không có khách nào cả, cớ sao lại có xe *gác-đê*. Hỏi ra thì tên phu-xe nói rằng có một chàng ăn bận quần áo tây, đi xe của hắn đã lâu, lại vay của hắn hai hào, sau bảo kéo lại cửa sau nhà báo Trung-Bắc, cho xe đỗ đấy, hắn đi vào. Tên phu xe ngỡ là vào có việc gì rồi lại ra, nên ngồi chờ mãi ; nhưng chờ mãi cũng không thấy ra, mới vào hỏi, thì té ra cái thằng vô liêm-sỉ nào đó đã chỉ tâm lừa nó, vào cửa sau bản quán rồi lên ra cửa trước mà trốn đằng nào mất rồi. Tội nghiệp người phu xe ! thế là mấy giờ đồng-hồ mồ-hôi nước mắt mất toi mà có những mất công không đâu, lại kèm thêm hai hào nữa, si ai cũng phải lấy làm ái-ngại cho hắn.

Chỗ bán-báo là nơi đông khách ra vào, nhiều phòng nhiều chốn, gia chi dĩ cái khu-vực lại rộng rãi, cửa trước cửa sau mấy ngã thông luôn, nên mới độ trước đây đã có một tên xe cũng bị kẻ lừa như thế, nay lại thấy tên xe này bị lừa cách ấy, thật đáng giận thay. Nhưng những quân đi lừa một cách vô liêm-sỉ và tàn-nhẫn quá kia, chắc thế nào cũng có phen bắt được mà trị cho đáng tội mới bỏ.

Ngạch khán-hộ Bắc-kỳ sửa đổi lại. — Ngạch nam nữ khán-hộ Bắc-kỳ, theo như nghị-định mới ra thì nay sửa đổi lại và có n ững bậc này :

Hai bậc khán-hộ thượng hạng ;
Hai bậc khán-hộ chef ;
Hai bậc khán-hộ major ;
Bốn bậc khán-hộ thượng ;
Một bậc khán-hộ tập-sự ;

HOÀI CÁC NHÀ LÀM BÁNH, nên mua Carbonate amoniaque.
CÁC NHÀ THỢ GIẶT, nên mua Chlorure de chaux.
HIỆN CÓ BÁN TẠI :
NHÀ BA CHƯƠNG
(Hiệu Bào-chế MONIÉS)
HANOI

SẮP CÓ
TRÁI LÀNH GÁI TỐT
Tiểu-thuyết văn vần
Theo thể truyện Kim-Vân-Kiều
CỦA
ông cử DƯƠNG-BÁ-TRẠC soạn
Giá 0 $ 25

Cái nạn ô-tô. — Ngày hôm qua toà xe điện số 16 và cái xe ô-tô số T. 995 của mở Poát-mê ở Thái-nguyên do *chauffeur* là Trần-văn-Toại vận máy đi đến hàng Bông thì đụng phải nhau, may người không việc gì, chỉ hư hỏng xe mà thôi. Xét ra lỗi tại người *chauffeur* có ô-tô xe hư hỏng thì phải chịu trách-nhiệm.

Tối 29 hồi 8 giờ, Đỗ-văn-Tiên là *chauffeur* xe ô-tô số T.1188 nhà ở đường Thành số 37 đến số Cầm trình rằng ô tô đi đến khi không được phát-tài như dạo này, nghĩa là dạo này lại sinh việc kiện cáo lắm. Nguy chưa !

HÀ-BÔNG

Sao không cẩn-thận thế ? — Các hành khách đi chuyến xe ô tô ở Hà-nội về Hà-đông hồi 7 giờ tối hôm qua đều phải qua một phen vừa ghê cả thịt mà lại vừa bực cả mình :

Số là xe bắt đầu chạy từ lúc gần 7 giờ, khi tới trong Cầu-mới một chút thì bị lật cả đèn, không đi được nữa ; nhân có cái xe trong Hà-đông ra, bèn mượn đỡ chữa, nhưng khốn nỗi chữa mãi cũng không xong ; xe Hà-đông ra đi rồi mà xe ở Hà-nội vào cứ đành đứng đấy mãi, người lái-xế, người phát vé, khám vé bì lục cả ra đi chữa lại cũng cỉ hăng ăn thua gì. Hành-khách ai nấy phải chờ sốt cả ruột, mà ngặt vì cỗ đỏ giữa chốn đồng không, muốn sang xe điện cũng chỗ, mà muốn sang xe tay cũng chẳng có mà thuê ; mấy bà già mấy cậu bé thì ngồi gà ngồi gật, mấy ông ở Hà-đông ra Hà-nội làm việc về phải mất bữa đói xót cả lòng. Chữa mãi, chữa mãi, trong khoảng ngon ngót giờ đồng hồ mà đèn xe chốc chốc chỉ thấy chập chờn như đom đóm ma trơi thôi. Sau xét

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

CÔNG-TY ĐIỆN-KHÍ ĐÔNG-PHÁP

Tôi về Pháp, kể từ 17 juillet này, việc tổng quản-lý công-ty điện-khí Đông-pháp về quyền Monsieur Manus, vậy các thư tín về gởi cho Monsieur Manus.

Tổng quản-lý,
G. PELLETIER

TIN NƯỚC LÊN XUỐNG

Trên sông Hồng-hà

	30 Juillet hồi 6 giờ	15 giờ	31 Juillet hồi 6 giờ
Lao-kay	78.90	»	78.70
Yên-báy	30 22	»	30.02
Việt-trì.	14.75	»	14.27
Hanoi	10.49	»	10.06
Vạn-yên	9.00	»	9.00
Hòa-bình	7.10	»	6.98
Tuyên-quang.	7.25	»	6.15
Phả-đoan.	22 79	»	21.81
Phủ Yên-bình	1 88	»	1.43

Trên sông Thái-bình

	30 Juillet hồi 6 giờ	31 Juillet hồi 6 giờ
Thái-nguyên	20.73	20.80
Lẫm	4 40	4.00
Phả lạng-thương	4 90	4.55
Đáp-cầu	5 26	4 92
Phả-lại	4.32	4.06

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Mấy làng sáp nhập thành-phố. — Mới đây có nghị-định mở rộng thành-phố thì mấy làng lân cận nhất đều có sở Công chính về phân địa-giới và cắm tiêu mốc rất minh bạch. Ấy cũng vì thế mà nhiều làng sinh ra những-nhiễu rắc-rối lắm chuyện như là bán đất công, đào trộm mả v. v., rồi đâm ra thù-hằn kiện cáo nhau rất kịch liệt.

Trước kia các làng đó phần nhiều nhờ có cải-lương đã bớt sự rơm rác thì xem ra các hàng com ở gần phủ huyện phải ế ẩm chứ không được phát-tài như dạo này, nghĩa là dạo này lại sinh việc kiện cáo lắm. Nguy chưa !

HÀ-BÔNG

Sao không cẩn-thận thế ? — Các hành khách đi chuyến xe ô tô ở Hà-nội về Hà-đông hồi 7 giờ tối hôm qua đều phải qua một phen vừa ghê cả thịt mà lại vừa bực cả mình :

Số là xe bắt đầu chạy từ lúc gần 7 giờ, khi tới trong Cầu-mới một chút thì bị lật cả đèn, không đi được nữa ; nhân có cái xe trong Hà-đông ra, bèn mượn đỡ chữa, nhưng khốn nỗi chữa mãi cũng không xong ; xe Hà-đông ra đi rồi mà xe ở Hà-nội vào cứ đành đứng đấy mãi, người lái-xế, người phát vé, khám vé bì lục cả ra đi chữa lại cũng cỉ hăng ăn thua gì. Hành-khách ai nấy phải chờ sốt cả ruột, mà ngặt vì cỗ đỏ giữa chốn đồng không, muốn sang xe điện cũng chỗ, mà muốn sang xe tay cũng chẳng có mà thuê ; mấy bà già mấy cậu bé thì ngồi gà ngồi gật, mấy ông ở Hà-đông ra Hà-nội làm việc về phải mất bữa đói xót cả lòng. Chữa mãi, chữa mãi, trong khoảng ngon ngót giờ đồng hồ mà đèn xe chốc chốc chỉ thấy chập chờn như đom đóm ma trơi thôi. Sau xét

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo kinh tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

Thường xơi gương thấy cái chi

Các ông các bà có vừa lòng nước da của các ông các bà không? Có thấy chi mà phải sanh lo sanh lắng chăng? Nếu có vậy thì hãy rông dùng xà-bông hiệu Cadum mà rửa rảy thì nước da đặng tươi tốt hự nhiều. Xà-bong ấy có bọt nhiều làm cho đồ dó quẻ mỗi ngày đóng theo mấy chúng long đều trôi sạch cả thảy.

Savon Cadum

Xin xem-xét và so-sanh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 7 tháng năm, nhân kỉ-khánh-thần Đức bà, tòa Nội-các phương bài chúc phát rằng:

Chiếu nay đại-được phóng cấu MONTÈS qui ông, có chỉ nên một thứ rượu bổ để tặng ngự dùng qua rất hay, đáng nên giữ thường, trước lục phát thì giới cho qui được phóng chế-đăng để tỏ thành-giả.

Kham tai.

欽	賜
差	有
大	效
臣	神
內	補
閣	養
等	氣
謹	血
奉	功
旨	能

ra là tại dứt dây đèn, mà dây đèn bị đứt một cách nhỏ-nhặng như thế là chỉ lại ban ngày lúc còn sớm sủa họ không chịu xem xét phòng bị trước cho cẩn thận đó thôi. Cũng bắt đắc-dĩ, người xé vé đành phải ngồi cầm đầu dây mà đi vào với nhau cho đến sáng để xe đi tạm vậy: Cái lúc này mới lại là lúc ghê cả mình, vì người tài xế, ý chừng cũng nóng ruột, lên xe vặn chạy phóng đi, thành thử xe cứ nảy lên nảy xuống mạnh quá, khiến cho cái tay đi đầu dây đèn của người phát vé chốc chốc lại trật ra ngoài, đèn lại tắt, đường lại tối om; nhưng cũng đành cứ chắp chà chắp chòn như thế mà phóng vậy. Hà đông vậy, ai ngờ trên xe bấy giờ tuy sốt ruột muốn mau về mà cũng không khỏi không rùng mình về chuyến xe đi mạo hiểm quá lắm vậy. Chẳng hay sao người làm xe không cẩn thận thêm một chút, có phải đỡ biết bao à cái lo ngại cho người ta không?

NAM-ĐỊNH

Một điều sở Bưu-điện nên chú-ý. Độ này đi đến đâu cũng thấy người kêu ca về sở Bưu-điện lắm; người kêu mất thư, kẻ kêu mất báo cũng tạp-chí.

Ngoài những sự thất lạc ấy ra, lại còn chậm trễ cũng lắm lắn nhiều lắm; như thư của nhà nọ đưa sang nhà kia, báo của nhà này phát cho nhà khác. Có khi các báo hàng ngày về hai ba hôm mới nhận được, có khi thì mất hẳn.

Những sự lầm-lẫn mất mát ấy chẳng ngày nào không; những nhà mất báo lạc thư phần nhiều là bận công việc cả, chẳng có thì giờ đâu cứ mỗi lần mất báo lại làm giấy trình sở Bưu-điện được.

Ta tưởng nên nói qua để sở Bưu-điện biết đặng mà tìm cách gì ngăn ngừa những sự lầm lẫn mất mát ấy đi.

Lại còn một việc nữa mà nhiều người phải nặng giao-thiệp với sở Bưu-điện lấy làm bực mình lắm là hai buồng *măng đa* và gửi hàng (colis postaux) mà chỉ có một người thư-ký coi cả; những nhà mua hoặc lĩnh *măng-đa*, gửi hàng hoặc nhận hàng lắm khi phải đứng chờn chân mỏi gối hay đi ra nhiều lần mới xong việc; như thế thực là khó chịu quá.

Chẳng biết vì lẽ gì mà hai phòng nhỏ ấy việc như thế, sở Bưu-điện lại chỉ cắt có một người coi?

PHỦ-LÝ

Việc tòa Nam-án. — *Cải chính.* — Việc án mạng ở bến đò mới mà bản báo đã đăng trong số báo ra ngày 26 juillet, tòa kết án phạt tên Hoàng-xuân-Lực tức Năm phải 3 tháng tù. 15 đồng bồi thường và 20 đồng án phí chứ không phải là « *1 tháng tù* » như đã in lầm trước, vậy nay cải chính lại cho đúng.

VIỆC KINH-ĐÔ

Rạp hát An-định-cung đã xong. — Rạp hát mới của Hoàng-thượng tại An-định-cung mới làm xong, bữa kỉ-niệm thành-lập có hát và chiếu bóng cho đồng-bào vào xem, người ngoài được phép vào xem, nhưng phải ăn mặc tề chỉnh. Rạp hát lấy nghe đâu làm xong kịp trước khi lễ tứ-tuần Hoàng-thượng nên công việc còn lầm cách thức chưa được thấp phẳn toàn hảo, sau lễ Tứ-tuần sẽ làm lại và thêm nữa.

Trang điểm có cần phải giấu người không? Bà gọi rằng người đàn bà con gái thì phẳn son kể là là một việc thường, lại là một việc cần của bọn nữ-lưu thường phải dùng tới; người Âu-tây hoặc Đông Á cũng xem sự ấy làm thường, sao chỉ còn sót lại cho bọn đàn bà con gái ta xem chuyện ấy làm hủy kỵ như là một sự xấu hổ vậy.

Hôm vừa rồi hội Tràng-kỳ chùa Từ-hiếu người ta đã thấy lắm người đàn bà con gái vào những nơi mờ mả kín đáo mà làm tốt, đến khi thấy người thì ra bộ tránh trút e lệ một cách lạ thường, như thế thật là vô lý và đáng nên bỏ hẳn vậy.

Mất trộm to. Cách vài hôm nay một nhà đại phú hộ kia ở sau Thùa phủ, nhân khi trong nhà đi vắng cả, đứa giữ nhà ngủ mê thì trộm đã vào lấy mất một món đồ khá nhiều thì vừa người nhà biết. Hỏi ấy chúng vào khoảng mười một, mười hai giờ. Nghe đâu chủ nhà đã lập tức dùng 6, 7 cái xe điện vượt theo đi bắt, nhưng quái thay trộm đã lấy của t l chẳng dùng đường cái mà thoát t ần nên tìm chẳng được p ải chịu vẽ không vậy.

Lò gạch mới lập. — Thành-phố mỗi ngày mỗi to rộng thêm thì việc công-tác kiến-tạo mỗi ngày mỗ. phát hiện, vì vậy mà hiện nay ở bàng cận kin :- thành thật đã lắm lò gạch, ở lối Hà-thanh, Thanh-phước, Ba-vinh đã có đến 6, 7 lò, ở Vỹ-dạ, Ao hòa cũng có, nay lại thấy xóm nhất đông làng An-cựu mới dựng hai lò gạch rất to, gạch và ngói nung ở những lò ấy đều trứ-g dụng vì cách kiểu đẹp lớn và rộng hơn kiểu thường nên hợp với việc công tác đời nay lắm.

Nghe đâu hai ông xưởng ấy là của các bạn thiếu niên hợp bốn lại mà kinh-doanh thành công việc to như thế, ấy cũng là một sự tưởng nên ngợi khen và tán thành cho công nghệ của nước nhà vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Đường xe lửa Trung Nam. — Đó nay lại thấy các quan phái bộ chuyên môn đến phúc tra lại b n họa đồ đường xe lửa từ Đà-nẵng đến Nha-trang; có lẽ lần này là lần cuối cùng, các phái viên đi khám đạc để trù liệu các công việc cho nhất định mà thi hành. Hiện nay ở đây đã thấy tạm thiết một sở chánh, có lấy thêm các viên tòng sự; còn ở dọc đường thì nghe nói cứ cách 15 ki-lo-mét lại đặt một sở phân-cục, mỗi sở đều có t ai qui quan, một viên tham-tá và mấy viên tòng sự nữa. Xem cách phát dọn và khám đạc đó, thì con đ ờng mới này sẽ bắt đầu nối tiếp vào phía đông ga lớn, đi vòng quan l n đến giữa làng Phong-lệ-bắc, rồi mới qua sông, đ xế lên ngã D ong-sơn, rồi noi theo miền trung châu và thượng bu mà đi lần vào hướng nam. Kể theo hành trình đường bộ n ay nay thì tự Đà-rẵ g đ n Nha-trang có 530 ki lô mét, mà ng e đâ đường xe lửa đi ngã trên sẽ t ru bớt ngắn lại, còn không đầy 500.

Đường xe lửa nước to, chỉ còn có mươ đoạn này là đoạn dài nhất, mà chắc là không phải dễ khai t ông, chưa biết rằng đến năm nào ba cõi sẽ nối liền lại làm một, đến lúc ấy thì trên cục diện xứ ta sẽ thay đổi ra thế nào.

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ năm 31 Juillet 1924

Cải-lương hí kịch

(Diễn lối chèo)

MỘT TRẬN CƯỜI

(D ễn lần thứ tư)

Điệu hát so riên, một trận cười, Ngụ trong tình tình mắt tai người. Cung nam khác bắc pha nhiều giọng Nghe lọt vào tai ngẫm tức cười.

Tối thứ sáu 1er Août 1924

Diễn hai tích:

Tích thứ nhất:

TÌNH TRƯỚC NGHĨA SAU

(Hát chèo)

Tích thứ hai:

HỒN THẾ MA VƯƠNG

(Hát tuồng)

HIỆU

MINH-DƯƠNG

MAI-CHÍNH TỔNG CỤC

cảo Đông pháp Yên-thảo công-ty

CHUYÊN BUÔN VÀ BÁN LẺ

CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ DI-SẢN

Giấy phép hàng Gouvernement

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU Bào-chế MONTÈS

54, Phố Paul Bert, Hanoi

Ông Montès nhượng hiệu Bào chế của ông cho ông Demart, bào-chế sinh-viên hạng nhất sở cao-đẳng học đường Paris đã một năm nay. Ông Demart tự trông coi lấy việc chế thuốc, và thuốc chế bao giờ cũng rất cẩn-thận, nhờ sở thế mà hiệu bào-chế ấy rất có tiếng.

Thuốc gởi đi xa cũng rất chóng; Ai muốn hỏi giá, hay hỏi điều gì cũng trả lời ngay.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại lệ báo ngài duyệt báo biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy báo hết qui ông nào mua thì gởi tiền báo-bổ không có tiền gởi theo giấy mua thì báo-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho sau.

NỘI-ĐỒNG ÍCH

đang giải-tán

Lời bá-cáo cần kíp

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích:

Đến ngày 31 tháng 7 tây năm 1924 này, thời sẽ kết sổ, thôi sự nhận các sổ của các ông bà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích.

Vậy ông bà nào có sổ gửi tiền mà chưa giao cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở số 3 phố Jauréguiberry, Hanoi, thời xin giao ngay cho ông ấy trước ngày 31 Juillet 1924, quá ngày ấy, người có tiền gửi sẽ mất quyền đòi hỏi về số tiền mình gửi.

Giải-Tán-Viên.

P. Pon. E. CHATAIGNEAU.

2054. Y. M. GARNIER.

HỎI CÁC NHÀ MẮC BỆNH XUYỄN, BỆNH HEN!

Ai mắc bệnh ấy mà khó thở, mà đau tức, nếu dùng thuốc Abyssinio Exibard hãng bột (REMÈDE d'ABYSSINIE EXIBARD en POUDRE) thì bệnh sẽ dứt ngay. Bỏ bột trong một cái đia, hoặc trên một mảnh kim-khí mà đốt, rồi thở cái khói thuốc, thì lập-tức dứt ngay. Cứ thử mà xem, sẽ thấy kiến-hiệu tự thường. Hút thuốc quấn Abyssinio Exibard (CIGARETTES d'ABYSSINIE EXIBARD) công hiệu-nghiệm lắm.

Trên cái bàng quấn chung quanh hộp thuốc có in dán-hiệu sau này mới là thực hiệu:

Gởi bán tại { BLANC, Hanoi / MONTÈS, Hanoi

Thường chè thơm

Xin mời quí-khách chiếu-cố sơi chè **SINH-THÁI**; trong những gói chè **SINH-THÁI** phần nhiều là có phiếu thưởng chè nhất thơm ngon.

Nhưng đã được thưởng là thường gói chè có giá trị, chứ không giảm thưởng lặt vặt 1 2 xu.

Xin quá bộ đến hiệu.

SINH-THÁI

31, Giữa Phố hàng Ngang, 31

2167 HANOI

88 99

Ngũ mỹ Tái-sinh-duyên

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Thẩm-liên bẩm rằng:

— Dám bẩm đại-nhân! *Lâm-hức* thật là bất-nhân, trông thấy sự phú-quí của tướng phủ mà sinh lòng tham muốn, bàn nhau với vợ, giết chết chủ-nhân tôi, ngày nay dám xin đại-chủ-nhân giải tỏ sự oan uổng cho chủ-nhân tôi vậy.

Lâm-chương hỏi rằng:

— Trong tướng-phủ cả thảy có bao nhiêu người?

Thẩm-liên bẩm rằng:

— Dám bẩm đại-nhân! Hiện ở tại trong tướng-phủ tôi, cả thảy hơn 400 người!

Lâm-chương lại hỏi:

— Trong nhà riêng *Thẩm-nghĩa-phương* ở tại bây giờ có bao nhiêu người?

Thẩm-liên bẩm rằng:

— Chỉ có hai vợ chồng *Lâm-hức* mà thôi!

Lâm-chương nổi giận mà mắng rằng:

— Đứa tiện-nô này to gan thật! Ở trước mặt bản-chức đây mà còn dám bịa-đặt gian-dối. Trong tướng-phủ biết bao nhiêu người, khi nào vợ chồng *Lâm-hức* dám chiếm-đoạt tài-sản. Chẳng qua là chủ người tham dâm hiếu sắc, vẫn dung-túng nhà-người để hàng ngày đi tìm gái đẹp về mà ăn chủ. Chủ người thấy *Huệ-lan* có nhan-sắc, mới bày mưu lập kế, đem vào trong phủ, toan sự ghẹo nguyệt trêu hoa. Ai ngờ *Huệ-lan* vốn tính tiết-liệt, không chịu theo lời, lại giết chết chủ người, đó dầu là một việc quá-bão cho những kẻ tham dâm hiếu sắc, nhưng nhà-ngươ cũng phải dự phần tộ-lỗi vậy. Nay ta hãy hỏi: Tên *Hoa-hữu linh* đối với chủ người là người thế nào? Hiện bây giờ ở đâu?

Thẩm-liên nói:

— Chàng là một người vẫn truy-tùy với chủ-nhân tôi!

Lâm-chương lại hỏi:

— Hiện bây giờ ở đâu?

Thẩm-liên bẩm rằng:

— Hiện bây giờ ở trong phủ, vẫn truy-tùy với chủ nhân tôi!

Lâm-chương cầm ngòi bút soạn phê bắt *Hoa-hữu-linh*, hạn đến buổi sáng hôm sau thì phải tróng-đường hậu-chất.

Quân-sĩ vâng lệnh, tức-khắc đi bắt *Hoa hữu-linh*. *Lâm-chương* lại truyền bảo quan huyện *Sơn-dương* hãy hoãn cái án *Lâm-hức* lại, để còn đợi xét hỏi *Hoa-hữu-linh* rồi mới quyết đoán. Bây giờ hãy xét đến cái án *Hứa-thành-long*.

HỒI THỨ LXII

Lại nói chuyện *Lâm-chương* ngồi trên công-đường, truyền bảo quan huyện *Sơn-dương* đệ cái án *Hứa-thành-long* vào để xét hỏi. Quan huyện *Sơn-dương* là *Thâm bạch-thanh* vâng lệnh, giải bọn *Hứa-thành-long* vào quỳ ở dưới sân.

Lâm-chương ngồi trên trông xuống, thấy một chàng học-sinh tay chân deo siêng, trạc độ 18 tuổi, mặt mũi khôi-ngô. Lại thấy có mấy người đàn bà và một người đàn-ông ngồi ở bên cạnh.

Lâm chương phán hỏi người đàn-ông ấy rằng:

Nhà-ngươi họ tên là chi?

Người đàn-ông ấy bẩm rằng:

— Dám bẩm đại-nhân! Chúng tôi tên gọi *Bàng-nguyên*. Con chúng tôi tên gọi *Bàng khôi-phượng*, năm nay 16 tuổi. Hàng ngày vẫn cùng cháu ngoại-sanh tôi là *Hứa thành-long* này đi học, sớm đi tối về. Chẳng ngờ trong 10 hôm nay, bỗng không thấy về, không biết sống chết thế nào, chúng tôi lấy làm lo sợ lắm. Chúng tôi chỉ có một đứa con trai ấy, như thế này thì làm cho chúng tôi phải tuyệt-tự, còn mong nỗi gì! Dám xin đại-nhân soi xét cho!

Lâm-chương nói:

— Chính mắt ta trông thấy mấy mụ đàn-bà kia cầm dù mà dọa đánh *Hứa-thành-long*. Nếu *Hứa-thành-long* là cháu ngoại-sanh nhà-ngươi thì sao nhà-ngươi lại nỡ thi cái thủ-đoạn tàn-nhẫn ấy!

Bàng-nguyên bẩm rằng:

— Dám bẩm đại-nhân! Đó là nội-nhân tôi đọa hẳn, để muốn bắt hẳn phải nói cho thực!

Lâm-chương hỏi rằng:

— Khi quan huyện *Sơn-dương* hỏi hẳn thì hẳn khai thế nào?

Bàng-nguyên bẩm rằng:

— Quan huyện *Sơn-dương* chúng tôi thấy việc này là một việc có quan hệ đến nhân-mệnh, mới giam *Hứa-thành long* lại đấy thì bỗng gặp phải vội-vàng đi nghênh-tiếp đại-nhân ngay, từ bấy đến nay, chưa kịp xét hỏi chi cả.

Lâm-chương nói:

— Cho nhà-ngươi nãy lại ra, để ta hỏi *Hứa-thành-long*, xem hẳn cung ra làm sao.

Lâm-chương bảo *Hứa-thành-long* rằng:

— *Hứa-thành-long* kia! Nhà-ngươi hãy còn nhỏ tuổi, vẫn cùng đứa em họ hàng ngày cùng đi học với nhau, cớ sao bây giờ lại không thấy đứa bé ấy về? Sự-thể đầu đuôi thế nào, tất nhà-ngươi biết rõ. Nhà-ngươi muốn tốt thì khai cho thực, chớ có nói dối một câu nào mà ta lại phải dùng đến cách tra-tấn!

Nói xong, truyền bảo quân-sĩ đem các đồ hình-cụ ra giữa sân. *Hứa-thành-long* trông thấy, run sợ cầm-cập mà bẩm rằng:

— Dám bẩm đại-nhân! Chúng tôi t ật là oan-uổng! Ngày hôm ấy, tôi cùng đứa em họ tôi về đến nửa đường thì tôi có việc bận, phải rẽ vào trong thành, bảo đứa em họ tôi về trước. Buổi tối hôm ấy, cậu-phụ tôi hỏi đến, tôi cũng nói là nó đã về trước rồi. Tức-thì bấy giờ cậu-phụ tôi thắp đèn đốt đuốc, đi tìm khắp một đêm không thấy, mà mãi đến nay cũng vẫn chẳng thấy đâu. Dám xin đại-nhân soi xét cho.

Lâm-chương truyền gọi *Bàng-nguyên*, *Bàng-nguyên* vâng mệnh bước vào, lại quỳ ở giữa sân. *Lâm-chương* hỏi rằng:

— Nếu vậy thì không p ải *Hứa-thành-long* hại con nhà-người đâu. Nay ta tha cho hẳn về, rồi ta sẽ tìm đứa con cho nhà-người.

Lâm-chương còn đang xét hỏi thì bỗng thấy mấy tên thừa-sai-nhân đi theo gió hôm trước đã trở về phúc bẩm rằng:

— Dám bẩm đại-nhân! Chúng tôi vâng mệnh đại-nhân đi t eo gió để bắt người, không ngờ khi đi đến một cái ao sâu ở phía trong thành kia thì mảnh gấy sen của đại nhân phê bỗng rơi xuống đó. Vậy chúng tôi không dám chậm trễ, phải tức khắc về đây để bẩm-hạch.

Lâm chương nói:

— Bây giờ ta cho *Bàng nguyên* và *Hứa-thành-long* hãy đi trước, đến chực ở chỗ cái ao sâu ấy, rồi ta sẽ đến sau.

Nói xong, truyền bảo quân-sĩ sắp kiệu. *Lâm-chương* lên kiệu, bẩn 3 tiếng sáng, liền hô hậu ủng, thẳng tới chỗ cái ao sâu, *Lâm-chương* xuống kiệu, trông thấy một cái ao sâu hơn trượng, nước trong leo-lẻo.

Lâm-chương truyền bảo các tên thầy-thủ rằng:

— Các ngươi thử lặn xuống mà mò xem dưới cái ao này có vật gì-lạ không?

Các thầy-thủ vâng mệnh, cởi áo xuống mò. Mò trong hồi lâu thì hai tên thầy-thủ dìu được một vật lên để bên bờ, nhìn xem cái gì, thành ra một cái tử-thi, tay chân bị trói. Trên lưng lại đeo một khối đá to. Niên-kỷ ước độ ngoài 40 tuổi. Trong con mắt lại có mọc ra một nhánh lúa đạo. *(Còn nữa)*

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

泰 LỢI-THÁI 利

110, Rue des Changeurs, 110

HANOI

Bản-hiệu chuyên nghề ngót 20 năm, buôn bán thực thà, được nhiều quí-khách chiếu-cố, hàng ngày vẫn gửi vàng và đồ vàng đi bán các tỉnh trong cõi Đông-pháp và Cao-miên Laos.

Đối khách quen hay lạ, hễ gửi Commande mà có dặt ít tiền trước thì bản hiệu cũng chiếu theo thời giá mà gửi đồ đến tận nơi. 2055

NHÀ BÀ-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.

Trị bệnh mất máu, khí huyết suy-yếu, thân-thể mỏi-mệt, gầy-còm, hay vì kém huyết sinh ra rác phổi làm cho hay ho vật, uống thuốc này rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm bao giờ!

Bài thuốc này có hội-đồng các quan Thầy-thuốc chứng-chỉ là hay.

Ấy là:

Thuốc nước bổ huyết

MÀU BO

Nhà Bán-đồ « TĂM-TĂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

VỊ THUỐC KIỂN HIỆU

1) **Hoa-liễu-giải-độc-hoàn**, *thuốc này các vị thiếu-niên đã nhiều Ngài đã dùng, vì nó chẳng những là trị bệnh lận, còn có thể giải độc mọi chứng khác, mỗi chai 1 p. 00.*

2) **Thuốc-ho**, *ho hàn, ho nhiệt đều hợp dụng, ho nặng đến đâu, uống giá nửa chai mà ngay lập tức, mỗi lọ 0 p. 30.*

3) **Thuốc lị**, *bệnh lị thì lắm thứ, có đỏ, có trắng, hoặc vàng, hoặc huyết, hễ không có hiệu phát tri, thực dễ hại người, thứ thuốc hiệu có thể trị các chứng lị, mỗi chai 0 p. 30.*

4) **Bạch-trọc-linh-đan**, *bản-hiệu có hai thứ thuốc làm một thứ mới bị mụn đau, một thứ bị đã lâu mà không đau, mỗi lọ 1 p. 00.*

Trong hiệu lúc nào cũng có thầy thuốc tiếp hỏi điều cần xin trả lời ngay. Quí khách ở xa chiếu-cố cho, xin gửi tiền trước mà tiền cước mỗi đồng thêm 0 p. 20, từ 1 p. 00 trở lên miễn gửi hậu.

SIOU-HANG-LAM

D.S. phố hàng Buồm, Hanoi

NHÀ BÀ-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ giời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh giịp.

Mắc bệnh giịp, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh giịp, chỉ có một thứ thuốc, là:

Cachets du Docteur Rascol

0 $ 50 một ống sáu cachets.

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

Lọ một vỉ tinh bào không có phụ chế nhiều mức. Mỗi hoàn 0,30 sr. (uống từ 2 đến 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CĂN BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GÂN-CỐT

THUỐC PHÁP — Trữ tại: 6, Rue de Pas-de-la-Mule, PARIS — ở PHÁP QUỐC LẠI

Công có bán tại: Brut, Rue CHASSAGNE, Pharmacien, Ruisseng, L. BOURGUIGNON, 28, rue de la Mission Bảo-chế sư.

Hỡi các ông mắc phải bệnh tình (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm tốn tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tình đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gửi lại. Cứ cước độ hơn một đồng một lọ. 2082

TIỆT-HIỂU-TRUNG

dit TRÚC-THÀNH

FOURNITURES GÉNÉRALES POUR CYCLES & MOTOS

TONKIN, 35, Place Neyret, HANOI

Bản-hiệu có bán đủ các thứ xe đạp như là: Diamant, Vénus, Labor, Royal, là thứ xe tốt nhất il xe bằng: các thứ Motos như là D. A. F., EVANS. Lại có nhận chữa chây các thứ xe máy, xe đạp, máy chữ, máy khâu, máy quạt, vân vân, chữa rất tốt, giá tính hạ. Các đồ phụ tòng, bán chiếu Khánh ba tháng rất hạ.

Enveloppe (Michelin) một chiếc.		1 $ 60
— (Hutchinson)	—	1, 90
Chambre a air (Michelin)	—	0, 80
— (Hutchinson)	—	0, 90
Pompe 40-24	—	1, 00
Chaine (Xích xe đạp)	—	1, 55
Timbre (Chuông xe nhỏ)	—	1, 20
Rayons một trăm.		1, 50

Các thứ hàng khác đều bán hạ giá thế cả. Vậy xin các ngài mua buôn hoặc mua lẻ, có cần dùng thứ gì xin gửi thư về bản-hiệu mua ngay. Kẻo hết mất dịp may mắn này. 2114

MUỐN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT CÁCH-NHẬT, BỆNH SỐT RÉT RỪNG

NÊN DÙNG THUỐC

QUINOFORME

hoặc ống, hoặc viên

Tại tất cả các hiệu thuốc Pháp, toàn dùng một thứ là rất tốt.

Gửi mẫu và tài liệu xin viết thư cho:

Nhà chế thuốc LAFAY, 20 rue Philippe de Girard — PARIS

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

CÁC BỆNH SAU NÀY:

1. Bệnh ngoài da; nhọt sản danh,
2. Đau xương.
3. Tạo lâu ngày.
4. Đau phát-huyết-quản.

Đều trị bằng thuốc:

ROB DÉPURATIF MONTÈS

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-lãm rằng: phàm những số tiền quá hai hào (0 $ 20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-da (mandats-postes); chớ dùng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giản thư (timbres-postes), từ thứ 0 f. 10 (0 $ 04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

Agents d'Annonces en Europe:

L. MAYENCE & Cie

9, Rue Tronchet, PARIS

19, 21, 23, Ludgate Hill, LONDRES

祥和裕

YU-WO-TSEONG

VENTE EN GROS

48, Rue des Cantonnais, 48

Hanoi (Tonkin)

TÉLÉPHONE N° 266

Bản-hiệu có bán buôn các thứ các nhiều, hàng tàu nhiều lắm, hàng thật tốt, giá thật rẻ.

Có bán rẻ hàng ta (Cẩm-lai, nhục thọ, quyền, linh, tinh, hương, quế, vân vân) và hàng Saigon như linh, the, vân vân.

Nay mới có đủ các mặt hàng thêm, mong đến cả mặt mặn cùng khô. Nhưng hàng nào bán buôn từng tấm, chứ không bán lẻ từng thước. Vậy các ngài gửi đi các tỉnh, có hàng, cần nguyên từng thứ các được.

Quí-khách ở gần nên đến bản hiệu mà mua, còn ở xa thì gửi thư về, bản hiệu xin gửi contre remboursement.

Kính-bạch

2010 YU-WO-TSEONG

NỮ-HẢI-TẶC

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

PHẠM-BÚI-CẦM dịch thuật

Xuất bản lần thứ nhất

Có sửa đổi lại nhiều chỗ

Sách dày hơn 100 trang

Giấy in cực tốt. Sạch đóng cực đẹp

Giá mỗi quyển . . . . 0 $ 30

Tiền cước . . . . . 0 . 11

Ai muốn mua buôn, mua lẻ xin gởi giấy cho

M. BÙI-XUÂN THỊNH

Gia-Cù xe Rue de Coton Hanoi

NHỮNG ĐỒ TƠ LỤA

HIỆU

C. J. BONNET

LÀ TỐT HƠN CẢ

PACHOD Frères & Cie Lyon

LỤC-TỈNH TÂN-VĂN NHỰT-BÁO

(Xuất bản mỗi ngày 3.500 tờ)

6 trương

GIÁ BÁN BÁO:

Một năm	**12 $ 00**
Sáu tháng	**6 . 50**
Ba tháng	**3 . 50**

Báo quán ở lại đường Ca'inat, số 157, Saigon (Cochinchine).

Tôn chỉ của tờ báo là để truyền-bá tư-tưởng văn-minh của Pháp quốc, luận về kinh-tế lý-tài, báo tin lạ xảy ra trong Đông-Pháp, mỗi kỳ đều có tiểu-thuyết. Mua báo xin gởi mandat cho M. NGUYỄN-VĂN-CỬA, chủ-nhơn thâu nhận.

---

yếu đuối vàng vọt

GẦY MÒN

Thuốc SIROP de DESCHIENS có huyết bổ

Làm cho đàng tác mau mau, ấy là mặt vì thuốc của Lương-y trứ danh.

Thuốc này hiệu hạn thích hợp với các thứ thuốc ở nhiệt đới. Cần nhất thường tại thành Paris đều dùng nó. Tiêm mạnh tại Paris: DESCHIENS, 6 đường Paul-Dendry và các nhà lớn khác.

MUA MỘT ĐƯỢC HAI

Hiệu tôi buôn thuốc lào đã lâu năm nổi tiếng nhất Bắc-kỳ. — Nay lại đặt thêm ảnh thưởng hễ các ngài mua bánh thuốc mở ra có ảnh thưởng, thời xin mua đâu thì cứ lại đấy mà lĩnh thưởng.

Bấy lâu đã nức tiếng đồn,
Gửi đi bán lẻ bán buôn xa gần.
Về chanh Tam kiệt Hán thần:
Trương-lương, Hàn-tín tướng quân, Tiêu-hà.
Ai mua bánh thuốc mở ra,
Có đề chữ thưởng (賞) thiệt là số may!
Xin đem cái phiếu thưởng này,
Mua đâu đến đấy thưởng ngay tức thì.

LY-SENG-BAO

47, Rue des Paniers, (Phố Hàng Bồ) Hanoi

Cửa hàng bán vàng-bạc, đồng-đồ, nhôn-kính. 2052

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酗 補

J. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*

Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán **2 $ 40** một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì nếm một cốc con

每 晚 飯 客 啞 每 客 啞 沒 喊 禮 欺 喫 補

Bán tại: Hiệu Bào-chế **J. BLANC**

2099 *31, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi*

CÁC NGÀI CÓ THỂ ĐƯỢC

MỘT TRIỆU

HOẶC 500.000, HOẶC 200.000, HOẶC 100.000 QUAN

Muốn được một số tiền ấy, nên mua một cái vé

CRÉDIT NATIONAL 1920

Các mua vé thì giá 20 quan còn thì đóng làm 25 tháng mỗi tháng ba mươi quan. Nộp tiền lần đầu, liều được ngay cái vé, riêng mình có quyền sở-hữu, kỳ vé trúng số thì được cả tiền. Mình chỉ chịu khó đành đến một tí, thời hầu như không nghĩ đến, mà đã được dự các cuộc rút số, lại được cả quy ra số tiền mặt nữa, rất quý có sinh lợi-lộc.

Vé Crédit National, mỗi năm làm kỳ dự cuộc rút số: là 1er Janvier, 1er Février, 1er Avril, 1er Mai, 1er Juillet, 1er Août, 1er Octobre, 1er Novembre.

Mỗi lần rút số có:

1 lô.	MỘT TRIỆU
1 lô.	500.000 quan
2 lô.	200.000 quan
3 lô.	100.000 quan
6 lô.	50.000 quan

Tiền rút số tính kỳ trong một năm cộng là 20 triệu quan

Như vậy rút số cũng dễ trúng lắm

Muốn dự các cuộc rút số kỳ, nên gởi 20 quan cho ông chủ-hiệu nhà:

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE (France) R. C. 6576

Việc bán vé này theo như bản luật ngày 15 Mars 1909, các nhà mua vé được đủ điều chắc chắn.

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant: NGUYỄN VĂN LUẬN